

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ГРОШІ ТА КРЕДИТ"
для студентів напряму підготовки
6.030507 "Маркетинг"
усіх форм навчання

Затверджено на засіданні кафедри економіки та маркетингу.
Протокол № 1 від 28.08.2013 р.

Укладач Птащенко О. В.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Гроші та кредит"
для студентів напряму підготовки 6.030507 "Маркетинг" усіх форм
навчання / укл. О. В. Птащенко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця,
2014. – 45 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й
темами, вміщено плани лекцій і семінарських (практичних) занять, методичні
рекомендації, роботи щодо закріплення знань та система оцінювання студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030507 "Маркетинг".

Вступ

Навчальна дисципліна "Гроші та кредит" є складовою частиною навчальної дисципліни "Фінанси, грошовий обіг та кредит".

У механізмі ринкової економіки одним із найважливіших важелів є гроші. Вивчення сутності грошей і процесів їх кругообігу дуже важливо для розуміння функціонування ринкової економіки взагалі і такої важливої її складової частини як фінанси.

Навчальну дисципліну "Гроші та кредит" віднесено до циклу дисциплін освітньо-професійної підготовки бакалаврів за напрямом підготовки "Маркетинг". Вона є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних маркетологу. Програму навчальної дисципліни розроблено у відповідності до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів.

Предмет навчальної дисципліни – грошові та кредитні відносини ринкової системи.

Мета – формування системи базових знань з теорії грошей, кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики, розвитку банківської справи.

Завдання – вивчення сутності, функцій, концепцій та ролі грошей і кредиту в ринковій економіці, закономірностей та специфіки функціонування грошового ринку як теоретично-методологічної бази державної монетарної політики, структури та практики засад функціонування грошової системи, основ побудови банківської системи та операцій банків, закономірностей розвитку і функціонування валютного ринку.

Структуру навчальної дисципліни наведено в табл. 1.

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена відповідно до положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців.

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка бакалаврів	Напрямок, галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3, змістових модулів – 2, завдання для самостійної роботи	Шифр та назва напрямку: 0305 "Економіка та підприємство"	Рік підготовки – 3. Семестр – 5
Кількість годин за змістовими модулями: модуль 1 – 40 годин; модуль 2 – 56 годин. Всього – 108 годин	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030507 "Маркетинг"	Лекції (теоретична підготовка) – 34 години. Семінарські (практичні) заняття – 34 години. Консультації: кількість годин – 16. Самостійна робота – 24 години
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни – 17. Кількість годин на тиждень 2/2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю – іспит

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Необхідна навчальна база перед початком вивчення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна вивчається на базі таких навчальних дисциплін: "Історія економічних вчень", "Макроекономіка", "Статистика", "Мікроекономіка", "Економіка підприємства", "Фінанси" тощо. Знання з вказаних вище навчальних дисциплін дозволяють студентам освоїти теоретичні положення цієї навчальної дисципліни, дають можливість одержати необхідні знання та навички.

У процесі навчання студенти отримують необхідна знання під час лекційних занять і виконуючи практичні завдання. Найбільш складні питання винесені на розгляд і обговорення під час семінарських занять. також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

Згідно з національною рамкою кваліфікаційний перелік предметних компетентностей та опис кваліфікаційних характеристик рівня 6 (бакалавр) у рамках навчальної дисципліни наведені в табл. 2 та 3.

**Предметні компетентності, якими мають володіти випускники
напрямку підготовки "Маркетинг" освітньо-кваліфікаційного рівня
"бакалавр" після вивчення дисципліни**

Назва теми	Назва компетентностей
1	2
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи функціонування грошей	
Тема 1. Сутність і функції грошей	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити сутність грошей, ідентифікувати форми вартості. 2. Здатність визначати функції грошей. 3. Здатність ідентифікувати види грошей
Тема 2. Грошовий обіг та грошові потоки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити поняття грошових розрахунків та їх форм. 2. Здатність розмежування сутності та сфери дії готівкових та безготівкових розрахунків. 3. Здатність до формування платіжних документів. 4. Здатність до пошуку найбільш притаманних форм розрахунків для підприємства, організації
Тема 3. Грошовий ринок	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначення поняття грошового та фінансового ринків. 2. Здатність аналізувати структуру фінансового та грошового ринків. 3. Здатність обґрунтовувати складові грошового ринку та робити необхідні висновки щодо його реформування
Тема 4. Грошові системи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити поняття грошової системи та її складових частин. 2. Здатність проаналізувати вплив результатів роботи всіх сфер діяльності на кінцеві результати роботи грошової системи. 3. Здатність розрізняти види грошових систем. 4. Здатність виявляти основні риси грошових систем
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити поняття інфляції та її видів. 2. Здатність до проведення розрахунків по визначенню рівня інфляції та її впливу. 3. Здатність здійснювати аналіз інфляційних процесів та їх наслідків
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити поняття валютного ринку та валютної системи. 2. Здатність аналізувати валютну систему країни та елементи валютного ринку. 3. Здатність здійснювати розрахунки валютної позиції банку

1	2
Тема 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність провести розрахунок грошової маси. 2. Здатність визначити швидкість обігу грошей та їх фактори впливу. 3. Здатність визначення змісту моделі доходів та витрат
Змістовний модуль 2. Основи кредитних взаємовідносин суб'єктів	
Тема 8. Кредит у ринковій економіці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити сутність поняття "кредит". 2. Здатність визначити показники, які характеризують платоспроможність боржника. 3. Здатність ідентифікувати види кредитів за основними їх характеристиками та метою використання. 4. Здатність аналізувати платоспроможність боржника та можливості банкрутства. 5. Здатність формувати, розрахувати та аналізувати фінансові коефіцієнти, які відображають прибутковість, ліквідність, ділову активність установ
Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити сутність фінансових посередників. 2. Здатність обґрунтовувати залучення різних посередників в залежності від мети діяльності. 3. здатність визначення фінансового стану підприємства за його балансом
Тема 10. Центральні банки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити основні особливості функціонування центральних банків. 2. Здатність провести розрахунок відсоткової ставки та вміння проаналізувати її складові
Тема 11. Комерційні банки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність визначити сутність комерційного банку. 2. Здатність проаналізувати функціонування комерційного банку та визначити його роль в економіці країни
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння основної сутності міжнародних валютно-кредитних установ. 2. Здатність проаналізувати форми співробітництва міжнародних валютно-кредитних установ з Україною. 3. Здатність визначати основні елементи впливу міжнародних валютно-кредитних установ на окремі елементи фінансової системи країни та їх роль в економіці України в цілому

**Кваліфікаційні характеристики, якими мають володіти випускники
напрямку підготовки "Маркетинг" освітньо-кваліфікаційного рівня
"бакалавр" після вивчення дисципліни**

Знання	Уміння	Компетентності	Автономність та відповідальність
Компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі фінансів підприємств або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та характеризується невизначеністю умов та вимог			
Спеціальні концептуальні знання щодо грошей, грошового обігу та управління кредитними відносинами, набуті у процесі навчання та професійної діяльності	Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення і інтеграції знань	Зрозуміле і неоднозначне донесення власних висновків щодо фінансово-кредитних відносин, знань, компетентності до партнерів по бізнесу, співробітників, керівних структур, підлеглих	Прийняття рішень у складних і непередбачених умовах, що потребує нових підходів, здатність до подальшого навчання

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Організаційне формування навчального процесу з дисципліни "Гроші та кредит" має починатися з ознайомлення кожного студента із програмою дисципліни та формами організації навчального процесу – зі структурою, змістом та обсягом навчальних модулів, а також з формами контролю та методикою оцінювання рівня засвоєння студентами програмного матеріалу.

Згідно з програмою організаційними формами навчального процесу з дисципліни виступають: лекції, практичні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

Освоєння студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного опанування матеріалу, структурованого у формі навчальних модулів. **Навчальний модуль** – це виокремлена і відносно самостійна складова дисципліни як сукупність взаємозв'язаних за

змістом та логікою формування елементів навчального матеріалу, засвоєння якого формує певний рівень системи знань із даної дисципліни.

Тематичний план дисципліни складається з двох модулів (табл. 4).

Таблиця 4

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин, відведених на:				Усього
	У тому числі				
	лекції	практичні і семінарські заняття	консультації	самостійну роботу	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи функціонування грошей					
1. Сутність і функції грошей	4	4		2	10
2. Грошовий обіг і грошові потоки	2	2	1	2	7
3. Грошовий ринок	2	2	1	2	7
4. Грошові системи	2	2	1	2	7
5. Інфляція та грошові реформи	2	2	1	2	7
6. Валютний ринок і валютні системи	2	2	1	2	7
7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм	2	2	1	2	7
Змістовний модуль 2. Основи кредитних взаємовідносин суб'єктів					
8. Кредит у ринковій економіці	4	4	1	2	11
9. Фінансові посередники грошового ринку	2	2	1	2	7
10. Центральні банки	4	4	1	2	11
11. Комерційні банки	4	4	1	2	11
12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	4	4	6	2	16
Усього, годин	34	34	16	24	108

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи функціонування грошей

Тема 1. Сутність і функції грошей

Розвиток форм вартості від простої (випадкової) до повної (розгорнутої) і загальної. Виникнення грошей і перехід до грошової форми вартості.

Характеристика функцій грошей. Погляди різних вчених на зміст функцій грошей.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

Властивості грошей. Передумови їх сутності як економічної категорії. Золото як загальний еквівалент. Причини виникнення паперових грошей і їх особливості. Сутність кредитних та електронних грошей.

Характеристика законів грошового обігу. Суть розрахунку необхідної кількості грошей. Грошова маса та швидкість обігу грошей. Грошові агрегати як характеристика грошової маси. Структура грошових агрегатів в Україні.

Тема 3. Грошовий ринок

Необхідність реформування й укрупнення грошового ринку в умовах переходу до ринкових відносин. Сутність фінансового ринку як ринку обігу капіталу.

Характеристика основних секторів фінансового ринку: кредитів, цінних паперів, валюти, прямих інвестицій.

Оптові фінансові ринки. Грошові ринки, призначені для здійснення операцій з надання та запозичення грошових фондів на короткий термін.

Фінансові посередники фінансового ринку. Державне регулювання фінансового ринку.

Тема 4. Грошові системи

Типи грошових систем. Сучасна грошова система промислово-розвинутих країн.

Характеристика грошових систем і їх сутність.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Інфляція як знецінення грошей. Причини виникнення інфляції і її наслідки.

Форми і методи антиінфляційної політики у формі грошових реформ. Політика держави, спрямована на контроль та стримання інфляції.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

Організація валютного ринку. Операції, які виконують на валютних ринках: розрахунки, торгівля і продаж валют тощо.

Характеристика сучасних валютних систем розвинутих країн світу. Особливості формування валютної системи України.

Тема 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм

Сутність кількісної теорії грошей, розробленої її першими прихильниками. Формули, які дозволяють розрахувати масу грошей через кінцевий продукт. Важливість показників швидкості обігу грошей, рівня товарних цін, фізичного обсягу виробництва товарів та послуг. Модель доходів та витрат Кейнса і сутність монетаристської теорії грошей. Використання останньої на практиці.

Змістовний модуль 2. Основи кредитних взаємовідносин суб'єктів

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

Сутність та еволюція кредиту. Форми, види кредиту та їх характеристика. Основи організації кредитування в Україні. Етапи процесу кредитування та їх характеристика.

Сутність страхування кредитних операцій від кредитного ризику. Характеристика методів зниження кредитного ризику: правило "п'яти сі",

розрахунок коефіцієнтів платоспроможності клієнтів, метод кредитного скорингу та інші.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

Характеристика операцій з надання та запозичення грошових фондів на короткий термін.

Характеристика банків як основних посередників грошового ринку. Сутність і структура банківської системи. Особливості емісійних та неемісійних банків, комерційних та спеціалізованих банків, парабанківської системи.

Тема 10. Центральні банки

Основи організації роботи банків. Сутність управління банками, його принципи. Поняття об'єктів і суб'єктів управління.

Функції, які виконують центральні банки. Організаційна структура Національного банку України.

Тема 11. Комерційні банки

Комерційні банки як основна ланка банківської системи. Призначення і організація роботи комерційних банків. Активні та пасивні операції комерційного банку. Характеристика основних операцій комерційного банку: із здійснення депозитних операцій, надання кредитів, обслуговування зовнішньоекономічних зв'язків, міжнародних кредитних відносин тощо.

Фінансова стійкість комерційних банків, методи її перевірки.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Загальна характеристика міжнародних фінансових інститутів, причини виникнення та мета функціонування. Структура, механізм дії, умови надання послуг Міжнародного валютного фонду (МВФ), групи міжнародного банку реконструкції і розвитку (МБРР), Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР), регіональних банків розвитку, валютно-кредитних і фінансових установ ЄС, Банку Міжнародних

розрахунків (БМР), Міжнародного банку економічного співробітництва (МБЕС).

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи функціонування грошей

Тема 1. Сутність і функції грошей

1. Виникнення грошей та еволюція форм вартості.
2. Сутність і роль грошей як фактора товарно-грошових відносин.
3. Функції грошей.

Література: [11; 12; 14 – 16; 23; 24; 32; 33; 35; 36; 58; 59].

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

1. Характеристика та структура грошового обігу.
2. Готівковий і безготівковий обіг та їх значення.
3. Закони грошового обігу.

Література: [11; 12; 14 – 16; 23; 24; 32; 33; 35; 36; 58; 59].

Тема 3. Грошовий ринок

1. Фінансовий ринок – ринок обігу капіталу.
2. Характеристика операцій, які виконуються на фінансовому ринку.
3. Характеристика грошового ринку, як ланки фінансового ринків.
4. Фінансові посередники фінансового ринку.

Література: [11; 12; 15; 16; 23; 24; 33; 58; 59].

Тема 4. Грошові системи

1. Поняття і типи грошових систем.
2. Характеристика систем металевих грошей.
3. Грошові реформи та методи їх проведення.
4. Зміст елементів сучасної грошової системи.

Література: [11; 12; 15; 16; 23; 24; 31; 33; 38; 59].

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

1. Поняття інфляції і причини її виникнення.

2. Методи розрахунку показників, які характеризують рівень інфляції.
 3. Форми і методи антиінфляційної політики держави.
- Література: [11; 12; 15; 23; 33; 35; 36; 58].

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

1. Поняття валютної системи.
2. Сутність валютного ринку та історія його виникнення.
3. Організація валютного ринку.
4. Операції валютного ринку.
5. Сучасні валютні системи.
6. Валютна система в Україні.

Література: [3; 11; 12; 20; 33; 35; 36; 39; 59].

Тема 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм

1. Сутність кількісної теорії грошей.
2. Структура та динаміка грошової маси.
3. Структура грошових агрегатів.
4. Модель доходів та витрат.
5. Попит та пропозиція грошей.

Література: [11; 12; 16; 33; 36; 58].

Змістовний модуль 2. Основи кредитних взаємовідносин суб'єктів

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

1. Сутність кредиту, історія його виникнення.
2. Функції кредиту.
3. Форми кредиту в Україні.
4. Правила складання кредитного договору.
5. Методи страхування кредитних операцій.

Література: [8; 12; 24; 31; 33 – 36; 58; 59].

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

1. Характеристика банківської системи.
2. Структура кредитної системи країни.
3. Характерні риси та функції фінансових посередників.

Література: [1; 2; 33 – 35; 58].

Тема 10. Центральні банки

1. Історична довідка про створення центральних банків у різних країнах.
 2. Властивості центральних банків.
 3. Функції, які виконують центральні банки.
 4. Організація та управління Національним банком України.
- Література: [1; 2; 16; 31; 33; 35; 36; 58; 59].

Тема 11. Комерційні банки

1. Функції, які виконують комерційні банки.
 2. Сутність активних та пасивних операцій банку.
 3. Управління ліквідністю активів банку.
 4. Операції комерційного банку.
 5. Взаємовідносини комерційного банку та НБУ.
- Література: [2; 4 – 7; 16; 31; 33; 35; 36; 58; 59].

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

1. Характеристика міжнародних валютно-кредитних установ
 2. Регулювання валютно-кредитних відносин між країнами та Міжнародним валютним фондом
 3. Координація політики економічної допомоги з боку Міжнародного банку реконструкції та розвитку
 4. Стратегія переходу Європейських постсоціалістичних країн до ринкової економіки, що здійснюється Європейським банком реконструкції та розвитку
 5. Характеристика діяльності регіональних валютно-кредитних і фінансових організацій ЄС
 6. Взаємовідносини між Україною та міжнародними валютно-кредитними установами
- Література: [11; 14; 15; 31; 58]

5. Плани семінарських занять

За кожною темою викладач проводить семінарські заняття, на яких обговорює із студентами питання з тем, визначених робочою навчальною програмою. Семінарські заняття здійснюються у формі

підготовки та обговорення рефератів, доповідей, виступів та дискусій. Викладачем оцінюється творча активність студентів, їх вміння формувати теоретичні положення, давати їм власну інтерпретацію та визначати свою позицію.

Підсумкові оцінки за кожне заняття вносяться у відповідний журнал. Оцінки, отримані студентами за семінарські заняття, враховуються при визначенні поточної модульної оцінки з даної навчальної дисципліни.

Перелік тем семінарських занять наведено у табл. 5

Таблиця 5

Перелік тем семінарських занять

Назва теми	Програмні запитання	Питання для дискусій	Кількість годин	Література
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи функціонування грошей				
Тема 1. Сутність і функції грошей	1. Сутність грошей. 2. Сутність і роль грошей в товарно-грошових відносинах. 3. Функції грошей	1. Необхідність появи грошей та історія їх виникнення. 2. Гроші як явище ринкової економіки. 3. Форми еволюції грошей. 4. Роль держави в товарно-грошових відносинах	4	[11; 12; 14 – 16; 23; 24; 32; 33; 35; 36; 58; 59]
Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	1. Характеристика та структура грошового обігу. 2. Готівковий і безготівковий обіг та їх значення. 3. Закони грошового обігу	1. Електронні гроші та їх особистості. 2. Роль держави в регулюванні емітентів електронних грошей. 3. Види безготівкових грошей. 4. Характеристика основних ланок готівкового грошового обігу	2	[11; 12; 14 – 16; 23; 24; 32; 33; 35; 36; 58; 59]
Тема 3. Грошовий ринок	1. Фінансовий ринок як ринок обігу капіталу. 2. Характеристика операцій, які виконуються на фінансовому ринку.	1. Вплив розрахункової грошової одиниці на відсоткові ставки фінансового ринку. 2. Ставки доходності	2	[11; 12; 15; 16; 23; 24; 33; 58; 59]

	3. Характеристика оптових фінансових ринків. 4. Фінансові посередники фінансового ринку	ризикових активів. 3. Фактори, які впливають на рівень ставок доходності. 4. Особливості характеристик цінних паперів. 5. Класифікація фінансових ринків		
--	--	---	--	--

Продовження табл. 5

1	2	3	4	5
Тема 4. Грошові системи	1. Поняття і типи грошових систем. 2. Характеристика систем металевих обігу. 3. Грошові реформи та методи їх проведення. 4. Зміст елементів сучасної грошової системи	1. Принципи функціонування грошових систем. 2. Особливості сучасного типу грошової системи. 3. Грошовий мультиплікатор та принцип його роботи. 4. Система грошово-кредитних грошей	2	[11; 12; 15; 16; 23; 24; 31; 33; 38; 59]
Змістовний модуль 2. Основи кредитних взаємовідносин суб'єктів				
Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку	1. Характеристика банківської системи. 2. Структура кредитної системи країни. 3. Характерні риси та функції фінансових посередників	1. Кредитно-фінансові інститути і системи. 2. Роль фінансових посередників у функціонуванні грошового ринку	4	[1; 2; 33 – 35; 58]
Тема 10. Центральні банки	1. Історична довідка про створення Центральних банків у різних країнах. 2. Властивості центральних банків. 3. Функції, які виконують центральні банки. 4. Організація та управління Національним банком України	1. Об'єктивні причини виникнення банків. 2. Інструменти грошово-кредитної політики Центральних банків. 3. Стабілізаційна грошово-кредитна політика Центральних банків. 4. Етапи реорганізації банківської системи України	4	[1; 2; 16; 31; 33; 35; 36; 58; 59]
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва	1. Характеристика міжнародних валютно-кредитних установ. 2. Регулювання валютно-кредитних відносин між країнами і Міжнародним валютним	1. Вимоги, які висувають міжнародні кредитні установи при наданні кредиту. 2. Виникнення залежності країн від міжнародних	4	[11; 14; 15; 31; 58]

тва з Україною	фондом. 3. Координація політики економічної допомоги з боку Міжнародного банку реконструкції та розвитку. 4. Сприяння переходу європейських постсоціалістичних країн до ринкової економіки Європейським банком реконструкції і розвитку	кредитних установ		
-------------------	---	-------------------	--	--

Закінчення табл. 5

1	2	3	4	5
	5. Характеристика діяльності регіональних валютно-кредитних і фінансових організацій ЄС. 6. Взаємовідносини між Україною та міжнародними валютно-кредитними установами			
Разом годин за модулями			22	

6. Плани практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального використання студентом відповідно сформульованих завдань. Проведення практичного завдання ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх студентами на занятті.

Практичне заняття (табл. 6) включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Таблиця 6

Перелік тем практичних занять

Назва змістовного	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
-------------------	--------------------------------------	-----------------	------------

модуля			
1	2	3	4
1. Теоретичні основи функціонування грошей	1. Засвоєння методів розрахунку грошового обігу, необхідного обсягу грошей в обігу	4	[11; 12; 14 – 16; 23; 24; 32; 33; 35; 36; 58; 59]
	2. Засвоєння методів розрахунків за цінними паперами на фінансовому ринку	2	[11; 12; 14 – 16; 23; 24; 32; 33; 35; 36; 58; 59]
	3. Засвоєння розрахунків індексів, рівнів інфляції	2	[11; 12; 15; 16; 23; 24; 33; 58; 59]
	4. Засвоєння методів розрахунку валютної позиції банку	2	[11; 12; 15; 16; 23; 24; 31; 33; 38; 59]

Закінчення табл. 6

1	2	3	4
2. Основи кредитних взаємовідносин суб'єктів	5. Засвоєння методів розрахунку кредитоспроможності позичальника	4	[11; 12; 15; 23; 33; 35; 36; 58]
	6. Засвоєння методів оцінки можливості банкрутства суб'єкта-постачальника кредиту	4	[3; 11; 12; 20; 33; 35; 36; 39; 59]
	7. Розрахунки економічних нормативів комерційних банків та їх аналіз	4	[11; 12; 16; 33; 36; 58]
	8. Засвоєння методів нарахування відсотків за депозитами з використанням номінальної та фактичної ставок	4	[8; 12; 24; 31; 33 – 36; 58; 59]
	9. Складання прогнозу руху готівки в касі комерційного банку	4	[1; 2; 33 – 35; 58]
	10. Розрахунок та аналіз показників фінансового стану комерційного банку	4	[1; 2; 16; 31; 33; 35; 36; 58; 59]
Разом годин за модулями		34	

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та їх зміст містяться в окремому виданні.

7. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного освоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань грошей та кредиту, статистичними матеріалами.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Таблиця 7

Перелік питань для самостійного опрацювання

Назва теми	Питання до самостійного опрацювання (за модулями та темами)	Рекомендована література
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи функціонування грошей		
Тема 1. Сутність і функції грошей	1. Основні риси форм власності. 2. Умови переходу від простої до розгорнутої форми власності. 3. Роль грошей у суспільстві	[11; 12; 14 – 16; 23; 24; 32; 33; 35; 36; 58; 59]
Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	1. Особливості грошового обігу при різних моделях економіки. 2. Взаємозв'язок грошового обігу з системою ринкових відносин. 3. Відмінності та загальні риси грошових потоків	[11; 12; 14 – 16; 23; 24; 32; 33; 35; 36; 58; 59]
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	1. Види сучасної інфляції і їх класифікація за країнами. 2. Особливості інфляції в Україні. 3. Вплив інфляції на діяльність комерційних банків. 4. Причини і наслідки інфляції	[11; 12; 15; 23; 33; 35; 36; 58]
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	1. Поняття та основні елементи валютної системи. 2. Бреттонвудська валютна система. 4. Сучасний етап розвитку європейської валютної системи. 5. Основи протидії легалізації "брудних" грошей	[3; 11; 12; 20; 33; 35; 36; 39; 59]
Змістовний модуль 2. Основи кредитних взаємовідносин суб'єктів		
Тема 8. Кредит у ринковій економіці	1. Схожі та від'ємні риси комерційного та грошового кредиту. 2. Закони кредитування. 3. Нові тенденції в розвитку кредитної системи	[8; 12; 24; 31; 33 – 36; 58; 59]
Тема 10. Центральні банки	1. Концептуальні принципи сучасної грошово-кредитної політики Центральних банків. 2. Особливості дворівневої банківської системи в Україні. 3. Грошово-кредитна політика Центральних банків. 4. Регулююча діяльність Центральних банків	[1; 2; 16; 31; 33; 35; 36; 58; 59]
Тема 11. Комерційні банки	1. Форми організації комерційних банків. 2. Структура управління комерційними банками. 3. Сучасні погляди на сутність банків.	[2; 4 – 7; 16; 31; 33; 35; 36; 58; 59]

	4. Особливості виникнення банків у різних країнах. 5. Історичний огляд процесу розвитку банків. 6. Аналіз тенденцій спеціалізації та універсалізації банківської діяльності. 7. Огляд нетрадиційних видів банківських операцій (факторинг, форфейтування, лізинг). 8. Правове, громадянське, нормативне законодавство діяльності комерційних банків. 9. Специфіка комерційного банку як підприємства. 10. Операції комерційного банку з цінними паперами. 11. Комерційні банки в міжнародних розрахунках	
--	---	--

8. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвіть основні функції грошей та їх особливості в сучасних умовах.
2. Як розраховується кількість грошей, необхідних для придбання товарів і послуг?
3. Чому благородні метали виконують функцію грошей?
4. У чому полягає можливість і необхідність переходу від благородних металів до знаків вартості?
5. Перерахуйте і охарактеризуйте основні типи грошових систем.
6. У чому полягає сутність грошей?
7. Охарактеризуйте перші кількісні теорії грошей.
8. Чим обумовлена необхідність появи грошей?
9. Які властивості золота призвели до закріплення за ним ролі грошей?
10. Чому виникли паперові гроші?
11. Яку роль відіграють гроші в суспільстві?
12. Як виникає та діє масштаб цін?
13. Яким потребам в економіці відповідає функція засобу платежу?
14. Що таке грошовий обіг?
15. Надайте приклади взаємодії готівкового і безготівкового грошового обігу.
16. Охарактеризуйте основні принципи готівкового грошового обігу.
17. Перелічіть функції, які виконує готівково-грошовий обіг.
18. Що таке грошова маса?
19. В чому полягає економічний зміст закону грошового обігу?
20. Для чого використовуються показники швидкості обігу грошей?
21. Перелічіть основні типи електронних грошей та їх особливості.
22. Що лежить в основі класифікації грошових систем?

23. Охарактеризуйте основні елементи грошової системи.
24. Як розвивались погляди на суть інфляції у вітчизняній економічній літературі?
25. Охарактеризуйте зовнішні причини інфляції.
26. Що таке гіперінфляція?
27. Назвіть методи, межі та протиріччя монетариської моделі регулювання інфляції.
28. Назвіть розбіжності між міжнародним валютним фондом і міжнародним банком реконструкції та розвитку.
29. В чому полягають функції філіалів МБРР?
30. В чому полягають особливості Європейського банку реконструкції та розвитку?
31. Що таке світові фінансові центри?
32. Які реальні ситуації можуть бути описані за допомогою рівняння обміну Фішера?
33. Порівняйте рівняння обміну Фішера з кембріджським рівнянням Пігу.
34. Які принципи побудови показника грошової маси?
35. Як визначається сукупний попит на гроші?
36. Назвіть умови рівноваги на грошовому ринку.
37. Що таке інфляція?
38. Назвіть форми інфляції та розкрийте їх суть.
39. Охарактеризуйте основні стадії розвитку інфляції.
40. У чому полягають причини виникнення інфляції?
41. У чому полягають наслідки інфляції?
42. Назвіть методи боротьби з інфляцією.
43. Чим відрізняються поняття грошового потоку і грошового обігу?
44. Чим відрізняються канали прямого і опосередкованого фінансування на грошовому ринку?
45. З яких частин складається попит на гроші?
46. Чи є відмінності у функціях комерційних і центральних банків? Що є спільного в їх функціях?
47. Назвіть визначальні ознаки банківської системи.
48. Чи беруть участь комерційні банки в створенні маси грошей в обігу?
49. Назвіть головні функції Центрального Банку.
50. Які форми власності Центральных Банків Ви можете назвати?

51. Чому переважна більшість комерційних банків України є універсальними?

52. У чому полягає відмінність між універсальними та спеціалізованими банками?

53. Яку мету переслідує недепозитне залучення кредитних ресурсів?

54. Що таке банківські ресурси?

55. На які дві частини поділяється власний капітал комерційного банку?

56. Що відноситься до основного капіталу комерційного банку?

57. Що відноситься до додаткового капіталу комерційного банку?

58. Яким шляхом формується резервний фонд комерційного банку?

59. Що таке залучені кошти комерційного банку?

60. Що таке депозит?

61. Перелічіть види депозитів.

62. Чим відрізняється депозит до запитання від строкового депозиту?

63. Що таке ощадний сертифікат?

64. Які відсотки можуть нараховувати комерційні банки за депозитом?

65. Що належить до запозиченого капіталу комерційного банку?

66. З якою метою комерційні банки звертаються за міжбанківськими кредитами?

67. Назвіть принципи банківського кредитування.

68. Що таке кредитний ризик?

69. Які показники ліквідності розраховуються на основі балансу підприємства?

70. Охарактеризуйте сутність грошового ринку.

9. Тести для самоконтролю

1. Походження грошей пов'язане з:

- а) розвитком ремесел;
- б) розвитком обміну продуктами праці;
- в) еволюцією людини;
- г) розвитком та виникненням професій.

2. Вексель – це:

- а) письмове боргове зобов'язання, яке дає його власнику незаперечне право вимагати від боржника обумовлену в ньому суму платежу після закінчення визначеного терміну;
- б) цінний папір, що дає дохід у вигляді відсотка;

в) відрізний талон цінного паперу, який дає право його власникові одержати в обумовлений термін певний дохід у вигляді процентів чи дивіденди;

г) цінний папір без визначеного часу обігу, що засвідчує участь його власника у статутному фонді акціонерного товариства.

3. Яка з грошових теорій побудована на постулаті пропорційності:

а) кількісна;

б) еволюційна;

в) раціоналістична;

г) металева?

4. До складу якого грошового агрегату в Україні належать кошти в цінних паперах власного боргу банків:

а) M0;

б) M1;

в) M2;

г) M3?

5. Між цінами на облігації і процентною ставкою:

а) обернена залежність;

б) пряма залежність;

в) нема залежності;

г) правильна відповідь відсутня.

6. Позики, за якими банк переносить терміни повернення на пізніший час, називають:

а) пролонгованими;

б) онкольными;

в) овердрафтними;

г) бланковими.

7. Голову НБУ призначають на посаду терміном на:

а) три роки;

б) п'ять років;

в) чотири роки;

г) сім років.

8. До функцій Національного банку України не належить:

а) емісія банкнот;

б) кредитування фізичних осіб і підприємств;

в) кредитування комерційних банків;

г) кредитування держави.

9. Який з перелічених фінансових посередників мобілізовані (через продаж своїх цінних паперів) кошти спрямовує у позички фізичним та юридичним особам для придбання товарів виробничого чи споживчого призначення:

- а) ломбард;
- б) фінансова компанія;
- в) лізингова компанія;
- г) інвестиційна компанія?

10. Яким чином визначають крос-курс валюти:

- а) за умовну одиницю приймають одиницю іноземної валюти, до якої прирівнюють певну кількість національних грошових одиниць;
- б) за умовну одиницю беруть одиницю національної валюти і до неї прирівнюють певну кількість одиниць іноземної валюти;
- в) встановлюють співвідношення між двома валютами, яке визначають через їхній курс до третьої валюти;
- г) встановлюють співвідношення між двома валютами за їх купівельною спроможністю відносно певного набору товарів і послуг?

11. За якими трьома критеріями фінансові посередники відносяться до банків:

- а) прийняття грошових вкладів від клієнтів;
- б) надання клієнтам позичок і створення нових платіжних засобів;
- в) здійснення розрахунків між клієнтами?

12. Назвіть 3 структурні елементи кредитної системи:

- а) кредитор;
- б) позичальник;
- в) позичена вартість.

13. Які ланки кредитної системи приймають участь у створенні грошей:

- а) небанківські кредитні установи;
- б) центральні банки;
- в) комерційні банки?

14. Право монопольної емісії банкнот належить:

- а) спеціалізованим банкам;
- б) комерційним банкам;
- в) страховим компаніям;
- г) центральним банкам;
- д) пенсійним фондам.

15. Як обсяг надлишкових резервів, що є у розпорядженні комерційних банків, впливає на їх здатність розширювати пропозицію грошей:

- а) чим більше надлишкових резервів, тим менше потенціал банківської системи;
- б) чим більше надлишкових резервів тим більше потенціал банківської системи;
- в) не існує взаємозв'язку?

16. Спеціалізованими банками є фінансові установи, які:

- а) належать до парабанківської системи;
- б) діяльність яких сконцентрована на певних сферах економіки чи на певних видах операцій;
- в) займаються прийомом депозитів;
- г) контролюються спеціальними державними органами.

17. Яка з наведених ознак не є характерною для небанківських фінансово-кредитних установ:

- а) прийом депозитів;
- б) надання кредитів;
- в) розрахунково-касове обслуговування;
- г) обов'язкові резерви у центральному банку?

18. Якщо центральний банк проводить політику стимулювання виробництва, то він:

- а) продає облігації державної позики комерційним банкам;
- б) збільшує ліміти кредитування комерційних банків;
- в) знижує облікову ставку;
- г) підвищує норму обов'язкового резервування.

19. Якщо центральний банк прагне збільшити масу грошей в обігу, то в політиці відкритого ринку він буде:

- а) надавати ломбардні позики;
- б) купувати валюту; продавати валюту;
- в) купувати облігації внутрішньої державної позики;
- г) продавати облігації внутрішньої державної позики.

20. Як вплине на рівень зайнятості в короткий проміжок часу:

- а) збільшення маси грошей;
- б) зменшення маси грошей;
- в) зменшення значення грошового мультиплікатору?

21. Як вплинуть на обсяги виробництва ВВП наступні заходи грошово-кредитної політики центрального банку:

- а) зниження обсягів кредитування комерційних банків;
- б) збільшення ресурсів, що залишаються в розпорядженні комерційних банків;
- в) зниження ставки облікового проценту;
- г) продаж цінних паперів комерційним банкам?

22. Які кошти відносяться до залучених, а які до позичених:

- а) строковий вклад компанії;
- б) кошти, отримані в іншому комерційному банку;
- в) кошти, отримані в наслідок емісії облігацій;
- г) кошти для поточного рахунку;
- д) кошти, позичені в центрального банку?

23. Розмістіть вказані нижче банківські активи в порядку зниження їх ліквідності:

- а) позички у виробничу сферу;
- б) державні цінні папери;
- в) кошти в центральному банку;
- г) гроші в касі;
- д) корпоративні цінні папери;
- е) будівлі, споруди.

24. Акумуляцією заощаджень своїх членів та взаємним кредитуванням займаються:

- а) універсальні банки;
- б) страхові та пенсійні товариства;
- в) ощадні банки;
- г) кредитні спілки.

25. Банком вважається:

- а) будь-який посередником на грошовому ринку;
- б) фінансовим посередником на грошовому ринку, який здійснює кредитування клієнтів;
- в) фінансовий посередник грошового ринку, який виконує комплекс базових операцій.

26. Які операції банків вважаються базовими:

- а) формування статутного капіталу;
- б) надання позичок клієнтам;
- в) купівля цінних паперів;

- г) прийом депозитів;
- д) здійснення міжгосподарських розрахунків?

27. У процесі виконання функції фінансового агента держави центральний банк:

- а) відповідає за зобов'язання держави по ОВДП;
- б) здійснює касове обслуговування бюджету;
- в) надає кредити банкам;
- г) обслуговує державний борг;
- д) здійснює емісію банкнот.

28. Сутність кредитної системи може бути виражена як:

- а) законодавчо закріплена сукупність елементів грошового обігу у їх єдності;
- б) сукупність кредитних відносин, форм, методів кредитування;
- в) сукупність кредитних відносин, форм методів кредитування і кредитних установ;
- г) інституційна форма організації грошово-кредитних відносин.

29. Емісійним банком вважається банк, якому належить монопольне право емісії:

- а) грошей;
- б) банкнот;
- в) банківських грошей.

30. Які з нижче наведених цілей відносяться до тактичних цілей:

- а) збільшення маси грошей в обігу;
- б) зниження ставки облікового проценту;
- в) стабілізація цін;
- г) зниження рівня валютного курсу – інструмент тактичної цілі?

31. Визначте структурну ієрархію між цілями грошово-кредитної політики від ключової до оперативної:

- а) проміжні цілі;
- б) стратегічні цілі;
- в) тактичні цілі.

30 Грошово-кредитна політика – це:

- а) сукупність заходів центробанку, спрямованих на регулювання попиту на гроші;
- б) сукупність заходів уряду, спрямованих на регулювання грошового ринку;
- в) сукупність заходів монетарної влади, спрямованих на регулювання пропозиції грошей.

31. Якщо Центральний банк купує іноземну валюту на валютному ринку, то він прагне:

- а) збільшити масу грошей в обігу;
- б) зменшити масу грошей в обігу;
- в) посилити контроль за діяльністю комерційних банків;
- г) зменшити курс національної валюти.

32. Що спільного в діяльності небанківських фінансово-кредитних установ:

- а) акумулювання довгострокових коштів;
- б) забезпечення посередництва у інвестиційному процесі;
- в) одержання прибутку;
- г) взаємне кредитування;
- д) страхування своїх клієнтів від непередбачуваних подій та втрат?

33. Який небанківський інститут кредитної системи спеціалізується на кредитуванні продажу споживчих товарів:

- а) трастова компанія;
- б) фінансова компанія;
- в) ломбард;
- г) кредитна спілка?

34. Назвіть інститути, визначальною рисою яких є акумулювання і постачання довгострокових капіталів на фінансовому ринку:

- а) комерційні банки;
- б) пенсійні банки;
- в) емісійні банки;
- г) фінансові компанії;
- д) страхові компанії.

35. Інвестиційні фінансово-кредитні установи організують участь в інвестиційному процесі шляхом :

- а) вкладання коштів в акції, облігації підприємств;
- б) розміщення мобілізованих коштів в довгострокові банківські депозити;
- в) надання цільових довгострокових кредитів підприємствам;
- г) надання короткострокових кредитів підприємствам.

36. Який статус центрального банку вважається найбільш доцільним у світовій практиці:

- а) незалежність від органів виконавчої влади і залежність від парламенту;
- б) повна незалежність від всіх гілок влади;
- в) залежність від президента і незалежність від парламенту;
- г) незалежність від органів виконавчої влади і підзвітність парламенту?

37. Назвіть головний критерій, який лежить в основі поділу фінансових посередників на банки і на небанківські фінансово-кредитні установи:

- а) банки мають право приймати кошти на поточні рахунки, а небанківські установи – не мають;
- б) банки мають право надавати клієнтам короткострокові позички, а небанківські установи – інвестувати кошти в цінні папери;
- в) банки мають можливість збільшувати пропозицію грошей через грошово-кредитний мультиплікатор, а небанківські установи такої можливості не мають.

38. Які функції виконують банки в економіці:

- а) кредиту;
- б) розрахунково-касова;
- в) трансформаційна;
- г) емісійна?

39. Назвіть функції, які виконує банківська система:

- а) емісійна;
- б) інвестиційна;
- в) депозитна;
- г) трансформаційна;
- д) стабілізація діяльності банків;
- е) кредитна;
- ж) розрахунково-касова.

40. У чому полягає централізоване управління резервами комерційних банків в складі банківської системи:

- а) в обмеженні максимальних обсягів резервів, які може мати банк у своєму розпорядженні;
- б) у встановленні мінімального обсягу статутного фонду банку;
- в) в зберіганні всіх резервів комерційних банків на їх коррахунках в центральному банку;
- г) у встановленні нормативів (лімітів) обов'язкових резервів банків;
- д) в державному гарантуванні банківських депозитів фізичних осіб?

10. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних запитань, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Форми організації індивідуально-консультативної роботи:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь);
групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальний захист виконаних робіт;
підготовка реферату для виступу на науковій конференції;
підготовка реферату для виступу на науковому семінарі.

11. Методики активізації процесу навчання

Організація навчального процесу з вивчення навчальної дисципліни передбачає застосування активних та інтерактивних методів навчання – проблемних та міні-лекцій, семінарів в активній формі, розгляд кейсів. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначається не тільки методикою і технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у:

високій мотивації студентів;
закріпленні теоретичних знань на практиці;
підвищення самосвідомості студентів;
виробленні здатності ухвалювати самостійні рішення;
виробленні здібності до самостійних рішень;
виробленні здібності до соціальної інтеграції;
придбанні навичок вирішення конфліктів;
розвитку здібності до компромісів.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій представлених у табл. 8.

Таблиця 8

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
1	2

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування	Проблемна лекція за темою 1. Сутність і функції грошей
	Проблемна лекція за темою 3. Грошовий ринок
	Проблемна лекція за темою 5. Інфляція і грошові системи
	Проблемна лекція за темою 6. Валютний ринок і валютні системи
	Проблемна лекція за темою 9. Фінансові посередники грошового ринку
	Проблемна лекція за темою 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Закінчення табл. 8

1	2
Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення результатів наукової роботи, звіту про виконання індивідуальних завдань характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, доказів	Доповідь про результати наукової роботи, про виконання індивідуального завдання
Банки візуального супроводження – сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності	Комплект схем, таблиць, малюнків за темами 1 – 12 (роздавальний матеріал)

12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни "Фінанси підприємств" передбачають лекції, семінарські та практичні заняття, а також самостійну роботу.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять.
2. Проведення проміжного тестування.
3. Проведення поточного модульного контролю.

Оцінювання знань студентів під час семінарських і практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання

конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивчення програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання;

в) рівень виконання модульних завдань.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

3) знайомство з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

При вивченні курсу на денній формі навчання передбачається такі види контролю: поточний, модульний та підсумковий.

Поточний контроль здійснюється за допомогою опитування, контрольних, самостійних та тестових робіт. Об'єктом поточного контролю знань студента є: контроль систематичності та активності роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, викладеного на лекційних та розглянутого на практичних заняттях; активність та рівень знань при обговоренні питань, при виконанні розрахункових завдань та завдань для самостійного вивчення, участь у студентських олімпіадах та конференціях.

Модульний контроль передбачає рейтингове оцінювання знань, умінь і навичок студентів за окремими змістовими модулями та їх елементами, здійснюється під час виконання контрольної роботи, яка проводиться у формі тестів. Модульний контроль здійснюється під час виконання контрольної роботи, яка проводиться у формі тестів (8-ий та 17-ий тижні семестру).

Розподіл балів між видами контролю при рейтинговій системі оцінювання за 100-бальною шкалою наведено в табл. 9.

Розподіл балів за видами контролю

Модулі	Кількість балів за модуль	Кількість балів за видами робіт				Семестровий контроль
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студента	Модульний контроль	
1	30	5	10	5	10	Іспит
2	30	5	10	5	10	
Всього за модулі	60	10	20	10	20	40
Всього за семестр	60	x	x	x	x	100

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проміжний тестовий контроль проводиться двічі за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах навчальної дисципліни "Гроші та кредит" та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Формат тестових завдань поділяється на:

завдання закритої форми з запропонованими відповідями, із яких вибирають одну правильну;

завдання відкритої форми з вільно конструйованими відповідями.

Тестові завдання розрізняються за принципом побудови відповіді.

I. Альтернативні тестові завдання передбачають наявність двох варіантів відповіді типу "так – ні"; "правильно – неправильно" тощо, їх використовують для перевірки правильності вибору або прийняття рішення в згорнутій формі.

II. Тестові завдання на відновлення відповідності частин становлять модифікацію тестових завдань з множинним вибором і подаються у вигляді двох чи більше колонок слів, фраз, графічних зображень, цифрових або літерних позначень тощо.

III. Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку) рекомендуються для перевірки вмінь виявляти розпіз-

навальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо.

IV. Тестові завдання з множинними відповідями "правильно – неправильно" передбачають, що відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними. За ними тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

V. Тестові завдання на визначення причинної залежності використовуються при необхідності перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Спочатку необхідно визначити, правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а лише потім, якщо обидва неправильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними.

VI. Тестові завдання на відтворення правильної послідовності, які потребують переструктурування даних або елементів будь-якої комбінації, використовуються в разі тестування вмінь та знань правильної послідовності дій (нормативної діяльності), алгоритмів діяльності, технологічних прийомів тощо, а також знань загальноприйнятих формулювань визначень, правил, законів, фрагментів нормативних документів та ін.

VII. Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді і є завданнями без запропонованих варіантів та використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять і т. д.

Тестові завдання для проміжного тестового контролю обираються за відповідними модулями з загального переліку.

Тестове завдання містить 20 запитань одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії: оцінка "відмінно" – 91 до 100 відсотків правильних відповідей; оцінка "добре" – 90 до 81 відсотка правильних відповідей; оцінка "задовільно" – 80 до 61 відсотка правильних відповідей; оцінка "незадовільно" – менше ніж 60 відсотків правильних відповідей.

Поточний модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час практичних та семінарських занять, проміжного тестового контролю згідно з графіком навчального процесу.

Лекційний модульний контроль здійснюється в письмовій формі за відповідними картками, зміст яких містить питання всіх тем модуля.

Загальна рейтингова оцінка

За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
5 (відмінно)	90 – 100
4 (добре)	74 – 89
3 (задовільно)	60 – 73
2 (незадовільно) з можливістю повторного проведення модульного контролю	35 – 59
2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом навчання	1 – 34

Підсумкова оцінка з дисципліни складається як середня з кількох складових, що враховує оцінки кожного виду контролю (дві оцінки за результатами поточного модульного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами іспиту).

Екзаменаційний білет складається з наступних елементів:

- 1) стереотипне (2 завдання);
- 2) діагностичне (2 завдання);
- 3) евристичне (1 завдання).

Кожне завдання екзаменаційного білета оцінюється окремо:

Максимальна кількість балів за стереотипне завдання – 7 балів, за діагностичне – 8 балів, евристичне завдання – 10 балів. Максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання 40 балів.

Для оцінки рівня відповідності студентів у вирішенні практичних завдань використовуються такі критерії:

Стереотипне завдання. Оцінка 7 балів ставиться, якщо завдання виконане повністю, відповідь обґрунтована в логічній послідовності, висновки й пропозиції аргументовані й оформлені належним чином.

Оцінка не менш 5,6 балів завдання виконане повністю, але допущені неточності в розрахунках, оформленні; формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки в розрахунках при рішенні; або за умови належного оформлення завдання виконаного не менше, ніж на 80 %.

Оцінка не менш 4,2 бали завдання виконане не менш ніж на 50 % за умови належного оформлення; або не менш ніж на 70 % за умови допущених помилок у розрахунках та оформленні.

Оцінка 2,45 бали виставляється студентові, який дає неправильні відповіді на поставлені питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при рішенні завдань

Діагностичне завдання. Оцінка 8 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та вміння орієнтуватися в ньому, використання додаткового матеріалу, та проявів творчого характеру. Студент демонструє усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних ситуацій. При виконанні діагностичного завдання студент повинен зробити коректні висновки щодо запропонованої виробничої ситуації та сформулювати власну рекомендацію для удосконалення проблеми. Оформлення виконаного завдання має бути охайним.

Оцінка не менш 6,4 балів ставиться за повне виконання завдання, але відсутність творчого підходу та демонстрації знання додаткового матеріалу. В цілому методично завдання виконано вірно та оформлено охайно.

Оцінка не менш 4,8 балів ставиться за часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань; за умови, якщо завдання частково виконане, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка 2,8 бали ставиться студенту за невиконання завдання загалом.

Евристичне завдання. Оцінка 10 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами науки "Економіка та фінанси підприємства", вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання виробничих ситуацій. При виконанні евристичного завдання студент повинен запропонувати варіант виробничого рішення щодо запропонованої ситуації та зробити відповідні висновки. Оформлення відповіді повинно бути охайним, логічним та послідовним.

Оцінка 9 – 8 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання евристичного завдання; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "10 балів", при наявності незначних

арифметичних помилок (тобто методичний підхід до вирішення задачі є правильним, але були допущені неточності у розрахунках певних показників) або не зовсім повних висновків за одержаними результатами вирішення завдання. Оформлення виконаного завдання має бути охайним.

Оцінка не менш 7 балів ставиться за вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання евристичного завдання, за умови, якщо завдання частково виконане, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка не менш 6 балів ставиться студенту за не опанування значної частини програмного матеріалу; якщо студент при виконанні евристичного завдання без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал та не може правильно виконати завдання, стикається зі значними труднощами при аналізі економічних явищ та процесів.

Оцінка 3,5 бали ставиться студенту за невиконання завдання загалом.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час іспиту та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою ECTS представлено у таблиці 4.

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 11).

Таблиця 11

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою ECTS

Відсоток студентів, які зазвичай успішно досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ХНЕУ ім. С. Кузнеця	Оцінка за національною шкалою
10	відмінне виконання	A	100 – 90	відмінно
25	вище середнього рівня	B	89 – 83	
30	взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	82 – 74	добре
25	непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	73 – 64	задовільно
10	виконання задовольняє мінімальні критерії	E	63 – 60	
–	потрібне повторне перескладання	FX	59 – 35	незадовільно
–	повторне вивчення дисципліни	F	34 – 1	

Зразок екзаменаційного білета

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Напрямок підготовки 6.030507

Семестр 5

Навчальна дисципліна "Гроші та кредит"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Евристичне завдання. Банк відкрив депозит клієнту на 25 000 грн по номінальній ставці 11 % річних з капіталізацією відсотків кожні два місяці.

Розрахуйте нараховані банком відсотки на весь термін дії депозиту, якщо депозит відкритий 3 січня, строк його дії закінчується 31 липня, а відсотки нараховуються щомісячно за англійською практикою з використанням номінальної ставки. Порівняйте нараховані проценти з використанням капіталізації з процентами, які були б нараховані звичайним методом і зробіть висновки.

Діагностичне завдання. Проаналізуйте кредитоспроможність потенційного клієнта банку у відношенні його фінансової стійкості за допомогою коефіцієнтів покриття загальної заборгованості, маневрування, концентрації власного капіталу, використавши наступні дані:

Показник, тис. грн	На початок року	На кінець року
1. Необоротні активи	100387,2	94924,8
2. Загальні активи	123523,2	124252,8
3. Власний капітал	113790,4	115950,4
4. Довгострокові зобов'язання	3936,0	2438,4
5. Короткострокові зобов'язання	5796,0	5864,0
6. Кредиторська заборгованість	3385,6	4398,4

Охарактеризуйте значення коефіцієнтів у порівнянні з оптимальними та їх динаміку.

Затверджено на засіданні кафедри Економіки та маркетингу

Протокол № _____ від _____ 20__ р.
Зав. кафедри _____ П. А. Орлов Екзаменатор _____ О. В. Птащенко

13. Рекомендована література

1. Аведян Л. Й. Бюджетна система України : конспект лекцій / Л. Й. Аведян. – Х. : ХНЕУ, 2006. – 66 с.
2. Александрова М. М. Гроші. Фінанси. Кредит : навчально-методичний посібник / М. М. Александрова, С. О. Маслова. – К. : ЦУЛ, 2002. – 336 с.
3. Алексєєв І. В. Бюджетна система : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, А. М. Чушак-Голобородько. – К. : Хай-Тек Прес, 2007. – 375 с.
4. Балабанов И. Т. Деньги и финансовые институты : учебн. пособ. / И. Т. Балабанов, О. В. Гончарук, Н. А. Савинская. – СПб. : Питер, 2000. – 220 с.
5. Банківська справа : навч. посібн. / під ред. Р. І. Тиркало. – Тернопіль : Карт-бланш, 2001. – 314 с.
6. Булеєв І. П. Гроші та кредит : навчальний посібник / І. П. Булеєв, С. Т. Біляцька, Т. Ю. Коритько. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 120 с.
7. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посібн. / О. В. Васюренко. – К. : Тов. "Знання", КОО, 2001. – 225 с.
8. Васюренко О. В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків : навч. посібн. / О. В. Васюренко, К. О. Волохата. – К. : Знання, 2006. – 463 с.
9. Гриньова В. М. Гроші і кредит : навч. посібн. / В. М. Гриньова, О. Ю. Проскура. – Х. : ІНЖЕК. – 2003. – 207 с.
10. Гроші та кредит : підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна ; [за заг.ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2002. – 598 с.
11. Гроші та кредит : підручник / Б. С. Івасів, М. І., Савлук, В. А. Ющенко. – Тернопіль : Карт-бланш, 2000. – 510 с.
12. Денежное обращение и банки : учебн. пособ. / под ред. Г. Н. Белоглазовой, Г. В. Толоконцевой. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 272 с.
13. Денисенко М. П. Гроші та кредит у банківській справі : навчальний посібник / М. П. Денисенко. – К. : Алерта, 2004. – 478 с.
14. Деньги, кредит, банки : опорный конспект лекций / В. М. Никитин, И. Н. Юдина. – Барнаул : Изд. "Азбука", 2004. – 116 с.

15. Деньги, кредит, банки : учебн. для вузов / Н. В. Байдукова, Г. Н. Белоглазова, Л. В. Гудовская ; под ред. Г. Н. Белоглазова. – М. : Юрайт-издат., 2004. – 620 с.
16. Деньги, кредит, банки : учебник / О. И. Лаврушин, М. М. Ямпольский, Ю. П. Савинский ; под ред. засл. деят. науки РФ, д.э.н., проф. О. И. Лаврушина. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 460 с.
17. Деньги. Кредит. Банки. Ценные бумаги. Практикум : учебн. пособ. для вузов ; под ред. проф. Е. Ф. Жукова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 310 с.
18. Деньги. Кредит. Банки : учебник / Г. Е. Алпатов, Ю. В. Базулин ; под ред. В. В. Иванова, Б. И. Соколова. – М. : ТК Велби, Изд. Проспект, 2003. – 624 с.
19. Деньги. Кредит. Банки : учебник для вузов / Е. Ф. Жуков, Л. Л. Максимова, А. В. Печникова ; под ред. акад. РАЕН Е. Ф. Жукова. – 2-е изд. ; перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 600 с.
20. Дзюблук О. В. Валютна політика : підручник / О. В. Дзюблук. – К. : Знання, 2007. – 427 с.
21. Дробозина Л. А. Финансы. Денежное обращение. Кредит : учебник для студ. экономических вузов / Л. А. Дробозина, Л. П. Окунева, Л. Д. Андросова ; под ред. Л. А. Дробозиной. – М. : Финансы, ЮНИТИ, 2000. – 478 с.
22. Зарєчнєв А. М. Фінанси. Тести та задачі : навчальний посібник / А. М. Зарєчнєв, Т. В. Малаєва, Р. П. Русанова. – К. : ЦУЛ, 2003. – 196 с.
23. Иванов В. М. Деньги и кредит : курс лекций / В. М. Иванов. – 2-е изд., стер. – К. : МАУП, 2001. – 230 с.
24. Ковальчук А. Т. Банки. Кредит. Фінанси: законодавчо-правовий вимір / А. Т. Ковальчук. – К. : Парламентське видавництво, 2004. – 254 с.
25. Колодізєв О. М. Гроші та кредит : конспект лекцій для студентів усіх напрямів підготовки спеціальності 0501 "Економіка і підприємництво усіх форм навчання / О. М. Колодізєв, О. Р. Яременко. – Х. : ХДЕУ, 2004. – 114 с.
26. Колодізєв О. М. Гроші та кредит : навч. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / О. М. Колодізєв, О. П. Яременко. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 153 с.

27. Колпакова Г. М. Финансы. Денежное обращение. Кредит : учебн. пособ. для вузов / Г. М. Колпакова. – 2-е изд., перераб. и дополненное. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 495 с.
28. Кочетков В. М. Гроші та кредит : навч.-методичний посібн. / В. М. Кочетков, Д. Г. Сироцинський, Н. Ю. Андрушко. – 2-е видання. – К. : Европейський університет, 2002. – 84 с.
29. Кузьмін В. В. Історія грошей : навч. посібн. / В. В. Кузьмін, О. П. Зикова. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.
30. Лаврушин О. И. Деньги. Кредит. Банки : учебник для студ. экон. спец. вузов / О. И. Лаврушин, М. М. Ямпольский, Ю. П. Савинский ; под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 416 с.
31. ЛигаБизнесИнформ. – Режим доступа : www.liga.net/.
32. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения : учебник / под ред. Л. Н. Красавиной. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 608 с.
33. Методические рекомендации к оформлению студенческих научно-исследовательских, выпускных работ, курсовых и дипломных проектов для студентов специальности 8.050108 всех форм обучения / сост. С. И. Косенков. – Х. : ХГЭУ, 2004. – 20 с.
34. Міщенко В. І. Центральні банки: Організаційно-правові засади / В. І. Міщенко, В. Л. Кротюк. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2004. – 372 с.
35. Налоги и бухгалтерский учет. – Режим доступа : www.basa.tav.kharkov.ua/.
36. Нормативные акты Украины. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua/.
37. О национальном банке Украины : Закон Украины от 20.05. 1999 г. № 679 //Ведомости Верховной Рады Украины. – 1999. – № 29. – 238 с.
38. Перекрестова Л. В. Финансы и кредит : учебн. пособ. / Л. В. Перекрестова, Н. М. Романенко, С. П. Сазонов. – М. : Академия, 2003. – 287 с.
39. Право. Украина. – Режим доступа : www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.
40. Про банки та банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. № 21. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5 – 6. – 30 с.
41. Про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті : Інструкція. Затверджена Постановою Правління НБУ від 18.12.1998 р. № 527 // Законодавчі і нормативні акти із банківської діяльності, 1998. – № 2. – С. 4–10.

42. Про кредитування : Положення Національного банку України. Затверджена Постановою Правління НБУ від 28.09.1995 р. № 246 // Діло. – 1995. – № 101. – С. 4–8.

43. Про організацію емісійно-касової роботи в установах банків України (зі змінами та доповненнями) : Інструкція НБУ № 1. Затверджена Постановою Правління НБУ від 07.07.1994 р. № 129 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http // www.rada, Kiev.ua](http://www.rada.gov.ua).

44. Про організацію роботи з готівкового обігу в установах банків України : Інструкція НБУ № 4. Затверджена Постановою Правління НБУ від 13.10.1997 р. № 335. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http // www.rada, Kiev.ua](http://www.rada.gov.ua).

45. Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків : Інструкція. Затверджена Постановою Правління НБУ від 14.04.1998 р. № 141 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http// www.rada, Kiev.ua](http://www.rada.gov.ua).

46. Про систему валютного регулювання і валютного контролю Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93.

47. Програма курсу "Гроші та кредит" для студентів спеціальності 7.050108 усіх форм навчання / укл. Т. П. Прохорова. –Х. : Вид. ХДЕУ, 2004. – 16 с.

48. Прокопенко І. Ф. Основи банківської справи : навчальний посібник / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін, В. В. Соляр. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 410 с.

49. Прохорова Т. П. Финансы : конспект лекций / Т. П. Прохорова. Ч.2. – Х. : Изд. ХГЭУ, 2003. – 96 с.

50. Сервер Верховной рады Украины. – Режим доступа : www.rada.gov.ua/.

51. Стельмах В. С. Грошово-кредитна політика в Україні / В. С. Стельмах. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В. С. Стельмах, А. О. Єпіфанов, Н. І. Гребеник. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2003. – 421 с.

52. Сухоруков А. І. Фінансова безпека держави : навч. посібн. / А. І. Сухоруков, О. Д. Ладюк. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.

53. Украинское право [Електронний ресурс]. – Режим доступа : www.ukrpravo.com/.

54. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Салига, О. І. Дацій, Н. В. Нестеренко та ін. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 237 с.

55. Управління фінансовою санацією : навч. посібн. / В. І. Грачов, І. П. Косарева, В. В. Прохорова та ін. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 207 с.
56. Фещенко Л. В. Фінанси : навч. посібн. для самост. вивчення дисципліни / Л. В. Фещенко, П. В. Проноза, Л. О. Меренкова. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 209 с.
57. Фещенко Л. Л. Бюджетна система України. Budget system of Ukraine : навч. посібн. / Л. Л. Фещенко, П. В. Проноза, Н. В. Кузьминчук. – Х. : ІНЖЕК, 2007. – 292 с.
58. Финансы и кредит : учебник ; под ред. М. В. Романовского, Г. Н. Белоглазовой. – М. : Юристъ, 2004. – 575 с.
59. Финансы и кредит: экзаменационные ответы ; под ред. А. П. Ковалева. – Ростов н/Д. : Феникс, 2003. – 442 с.
60. Финансы, денежное обращение и кредит : учебник / Н. П. Баранникова, Н. И. Строкова, Л. А. Бурмистрова ; под ред. Н. Ф. Самсонова. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 448 с.
61. Финансы, денежное обращение и кредит : учебник ; под ред. проф. Самсонова. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 448 с.
62. Финансы, деньги, кредит : учебник / С. И. Долгов, С. А. Бартенев, А. В. Беликова ; под ред. О. В. Соколовой. – М. : Юристъ, 2001. – 784 с.
63. Фінанси: вступ до фаху : навчальний посібник / Н. М. Внукова, В. І. Ускаленко. – Х. : БУРУН, 2005. – 352 с.
64. Фінанси : навч.-метод. посібн. для самост. вивчення дисципліни / Р. О. Романенко, С. Я. Огородник, М. С. Зязюн та ін. – 2-е вид., перероб. і допов. – К. : КНЕУ, 2003. – 387 с.
65. Хенни ван Грюнинг. Анализ финансовых рисков. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском / Хенни ван Грюнинг, Соня Брайович ; пер.с англ. И. Г. Минервич, И. В. Крысина. – М. : Изд. "Весь мир", 2007. – 304 с.
66. Шемет Т. С. Теорія і практика валютного курсу : навч. посібн. / за ред. О. І. Рогача. – К. : Либідь, 2006. – 360 с.
67. Щетинін А. Г. Гроші та кредит : підручник / А. Г. Щетинін. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 432 с.
68. Э. Дж. Долан. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Э. Дж. Долан, К. Д. Кэмбелл, Р. Дж. Кэмбелл ; пер. с англ. В. В. Лукашевича. – Л. : Прогресс, 1996. – 12 с.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	7
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	9
4. Плани лекцій	12
5. Плани семінарських занять	14
6. Плани практичних занять	17
7. Самостійна робота студентів	18
8. Контрольні запитання для самодіагностики	20
9. Тести для самоконтролю	22
10. Індивідуально-консультативна робота	29
11. Методики активізації процесу навчання	30
12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	31
13. Рекомендована література	39

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ГРОШІ ТА КРЕДИТ"
для студентів напряму підготовки
6.030507 "Маркетинг"
усіх форм навчання**

Укладач **Птащенко Олена Валеріївна**

Відповідальний за випуск **Орлов П. А.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 91 ЕВ. Обсяг 45 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.